

Το ερωτηματολόγιο των Νέων Εποχών

Ηλίας Παπαμόσχος

«Η αγάπη που παίρνουμε μας συντρίβει»

Γεννήθηκε στην Καστοριά το 1967. Έχει εκδώσει έξι συλλογές διηγημάτων και ένα μυθιστόρημα. Το πιο πρόσφατο βιβλίο του με τίτλο «Η καταγωγή της λύπης» κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πατάκη

1. Ο κόσμος στα δικά σας μάτια προχωράει γρήγορα ή αργά;
«Αν πούμε ότι ο κόσμος είναι ένας μηχανισμός παραγωγής γεγονότων θεωρώ ότι ο ρυθμός παραγωγής τους είναι σταθερός, ούτε γρήγορος ούτε αργός, αυτό που έχει επιταχυνθεί είναι η ταχύτητα πρόσληψής τους, ανάλογα τους, έχει δηλαδή επιταχυνθεί η αναπαραστάση του κόσμου και η ερμηνεία του, έχουν διευρυνθεί τα μέσα της εποπτείας».

2. Οι είναι προοδευτικό σήμερα γίνεται συντηρητικό στο μέλλον;
«Νομίζω ότι συντηρητικό γίνεται ό,τι ιδεολογικοποιείται, ό,τι εκτρέπεται προς την απολίθωση, η Δημοκρατία δεν έχασε ποτέ την προοδευτικότητά της, γιατί εξελίσσεται, είναι δηλαδή μια μήτρα που εξακολουθεί να γεννά. Προοδευτικό είναι ό,τι υπερβαίνει το ατομικό ως ανάγκη και ως αλήθεια».

3. Υπάρχει κάποιο πολιτικό γεγονός το οποίο να θεωρείτε ως εμπειρία που σας διαμόρφωσε (ή σας επηρέασε);
«Νομίζω ότι η τελευταία πολιτικο-κοινωνική κρίση που βιώσαμε ως χώρα και επηρέασε και αναδιαμόρφωσε, αλλά κυρίως εμπλούτισε την αξιολογική μου συγκρότηση, δηλαδή την ηθική και αισθητική αναβάθμιση της πολιτικής σκέψης μου. Ο συντοπίτης μου, μείζων εικαστικός, Λουκάς Σαμαράς, ζωγραφίζει τα χαϊνόντα τραύματα σαν πληγωμένο χρυσάφι».

4. Εγκαταλείψατε κάποια πολιτική σας πεποίθηση στην πορεία του χρόνου;
«Δεν θα έλεγα ότι την εγκατέλειψα, θα έλεγα πως τη γνώρισα σφωστέρα, ή ότι διορθώθηκε για να τη φέρω αληθινά, να μην την εγκαταλείπω δηλαδή επειδή όσοι δήλωναν υπηρέτες της αποδείχθηκαν ευτελείς και κιβδηλοποιοί».

5. Ποιο θεωρείτε πως είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα της χώρας μας;
«Σε αυτό θα είμαι απόλυτος και θα πω ότι το ύψιστο πρόταγμα μας πρέπει να είναι η με κάθε τρόπο αναβάθμιση της παιδείας, το μορφωτικό μας πλάσμα, η αναζήτηση εκεί μέσα των προτύπων, και κυρίως των δασκάλων, που είναι για τον νέο ό,τι είναι για το φυτό το νερό και το φως».

6. Ησασταν ή όχι δημοφιλής στο σχολείο; Και τι σας έμαθε αυτό για τη ζωή;

«Όπως να ήμουν δημοφιλής, αλλά για λάθος λόγους, λόγους που τους διαμόρφωσα εγώ. Θεωρούσα τότε πως παραβαίνοντας τους κανόνες διαμαρτυρόμουν για τις αστοχίες, τις αδικίες και τη βία του σχολικού συστήματος, και μέσα σε τούτο το αδιέξοδο, μέσα σε τούτο το χάος, χάριν και της αγάπης των δικών, είδα πως αυτό που αναζητούσα ήταν εκείνο που το σχολείο μου έκρυβε, μου στερούσε, δηλαδή την αισθητική, τη γνώση, έναν σκοπό και μια ζώρικη λύτρωση».

7. Υπάρχουν ακόμη ανατρεπτικές ιδέες;
«Δεν ξέρω αν μετράνε τόσο οι ιδέες, τις ιδέες θα τις διαμορφώσουν οι ανάγκες, οι στερήσεις, τα όνειρα, ιδέες

ανατρεπτικές θα υπάρχουν όσο υπάρχουν ανατρεπτικοί άνθρωποι και ποιος μπορεί να μην τους δει μέσα στο ορμητικό ποτάμι της εφηβείας;».

8. Ποιο βιβλίο σχετικά με την πολιτική θα συστήνατε ανεπιφύλακτα;
«Δεν μιλώ από θρησκευτική

σκοπιά, αλλά νομίζω πως ως πλοηγό θα σύστηνα τα τέσσαρα ευαγγέλια, τόσο για την ανθρωπογνωστική τους διάσταση όσο και για την προσηλώνση της ύπαρξης σε έναν σκοπό που μπορεί να υπερβαίνει ακόμη και έναν θεό».

9. Με τι δεν έχετε συμφιλιωθεί ακόμη στη ζωή ή αργήσατε να συμφιλιωθείτε;
«Δεν έχω συμφιλιωθεί με την απώλεια κάποιου από τους πολύ δικούς μου ανθρώπους, δεν θεωρώ ότι η ζωή του, επειδή πέθανε νέος, δεν πρόλαβε να καρπίσει, αλλά πως έχασε τη δυνατότητα που δίνει η μακροήμερευση να απομυθοποιήσει και εκ τούτου, εκ της αποτυχίας σοφίας, να ευφρανθεί».

10. Τι θα λέγατε πως απαντά καλύτερα στις υπαρξιακές μας αγωνίες; Η φιλοσοφία; Η τέχνη; Η θρησκεία; Κάτι άλλο;
«Νομίζω η αγάπη και ταυχερός όποιος τη βρει. Την αγάπη που δίνουμε δεν μπορούμε να τη μετρήσουμε, αλλά η αγάπη που παίρνουμε μας συντρίβει, και όποιος μπορεί να την κουβαλήσει με σκόπο σε μια κορυφή να τη στήσει μοιάζει με τον Ατλαντα που κουβαλάει τον ουρανό. Δυστυχώς, οι Σίσφυοι είναι πολλοί».

11. Ποιο πρόσωπο, ιστορικό ή από τον σύγχρονο κόσμο, θα επιλέγατε ως προνομιακό σας συνομιλήτη;
«Στερούμαι πραγματικά τη φυσική παρουσία του Γιώργου Σεφέρη και θα το βίνα ως εθνική παλιγγενεσία να τον έβλεπα να περπατά ξανά στη γη, έσω και σ' εκείνο το ακρογιάλι που τόσο πολύ εν ζωή του μίλησε, με τα χεριά της θαλάσσης στα χέρια, κι αν μη γυρίσει να με κοιτάξει, μόνο να τον ακούω να μουρμουρίζει σαν μες στον ύπνο σοφίες και ομορφιές».

12. Θα γυρνούσατε τον χρόνο πίσω; Και για ποιον λόγο;
«Ναι, θα γυρνούσα τον χρόνο πίσω στο 1988, σε ένα μεσημέρι που η μάνα μου στεκόμην μπροστά σε έναν μεγάλο Ξυλόλυπο καθρέφτη μου ζήτησε να ξυρίσω τα γένια μου γιατί την αγρίευσαν, και δεν την άκουσα, κι έπειτα τα άφησα αεζύριστα, νιώθοντας πως εκείνα ήξεραν τι θα συμβεί. Αν μπορούσε να υπάρξει αυτή η επιστροφή, αυτή η αποτροπή, αν μπορούσε εκείνη να ζούσε θα το αντάλλασσα αυτό με κάθε μου ζωή».

13. Ποια συμβουλή ζωής θα δίνατε στον έφηβο εαυτό σας;
«Ότι ο μόνος τρόπος για να διατηρήσεις αυτή τη φλόγα, ή, έστω, την ανάμνησή της, ο μόνος δρόμος είναι η τέχνη, γιατί διευρύνει, διαστέλλει τόσο τη στιγμή, τόσο τη ζωή που σου δίνει την ψευδαίσθηση πως κάποιος ακινητεί έχει ζωή παντοτινή».

14. Και ποιο ανάγνωσμα θα συστήνατε σε έναν έφηβο σήμερα;
«Θα του σύστηνα να διαβάσει, γιατί υπάρχει εκεί ένα ανάγνωσμα που τον αναζητεί».

15. Θα συμφωνούσατε πως όλα, τελικά, είναι πολιτικά;
«Ναι, αφού για να γίνεις δυνατός πρέπει να εξουσιάζεις τον εαυτό σου (γίνεσαι οίος έσαι μαθόν)».